

I. Rektors beretning for 1971-72

Universitetets aktiviteter i det akademiske år 1970-71 vil i de følgende afsnit blive omtalt i resumeret form.

1. Styrelsesloven

Da undervisningsminister Heinesen i vinteren 1971-72 fremsatte forslag til en begrænset ændring i styrelsesloven med henblik på at genoptage et studenterråd i loven, indeholdt forslaget bestemmelser om, at rådet selv skulle fastsætte sine valgregler.

Efter énstemmig vedtagelse i et konsistoriemøde den 16. februar 1972 henvendte vi os til folketingsudvalget, dels skriftligt, dels ved fremmøde. Vi fremhævede det synspunkt, at de studerendes repræsentanter i universitetets styrende organer er en del af en offentlig styrelse, og at valgregler – som tilfældet er for lærernes vedkommende – må være underkastet offentlige bestemmelser.

Det må fremhæves, at man herved alene tager stilling til et studenterråds forhold som *repræsentationsorgan*, og ikke til dets øvrige funktioner som *interesseorgan* m. v. Det er en sikring af mindretalsrettigheder for evt. forskellige meningsgrupperinger indenfor studenterne, vi tilsigter.

Det kan diskuteres, om et forslag fra konsistorium til valgregler etc. fra foråret 1972 var tilfredsstillende, men det er da også et oplæg, åbent for debat mellem alle implicerede parter.

Som bekendt blev undervisningsministerens ændringsforslag ikke færdigbehandlet, og det må nu forventes inddraget i den

generelle revision af styrelsesloven, som skal finde sted i indeværende folketings-samling.

Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt noget lovforslag, men konsistorium har i overensstemmelse med ministeriets opfordring til at fremkomme med bemærkninger om loven den 29. juni 1972 fremsendt sine kommentarer og forslag.

Det vil føre for vidt at komme ind på denne skrivelse her. Når lovforslaget er kendt, vil konsistorium få lejlighed til at drøfte dets indhold under sammenligning med vore kommentarer af 29. juni 1972. Hvorvidt man derefter vil rette henvendelse til folketingsudvalget, må blive det kommende konsistoriums sag.

Jeg skal her kun bemærke, at man i nævnte skrivelse henholdt sig til de forslag om studerendes valgregler, der var fremsat i foråret 1972.

2. Budgetsystemet

a. Det nuværende budgetsystem er orienteret således, at de økonomiske muligheder først fastlægges fra oven, hvorefter universitetet dels skal tilpasse sine aktiviteter hertil, dels har bevisbyrden for, at det er nødvendigt at udnytte den fulde tildeling

Budgetsystemet indeholder herefter følgende væsentlige elementer:

- a. En centraliseret økonomisk styring med tildeling af pengesummer og personale-summer.
- b. En udvidelse af budgetteringshorisonten med etablering af 3-årige budgetoverslag.

- c. En frihed ved udnyttelsen af det løbende års bevillinger gennem rammebevillingssystemet.

Det er åbenbart, at selve budgetteringssystemet direkte er skabt som et styringsinstrument, som følgelig påvirker også universitetets økonomiske muligheder.

Uanset at begrebet økonomisk styring for en uddannelsesinstitution uden adgangsbe-grænsning, og dermed uden indflydelse på aktiviteternes omfang, og med pligt til forskning, i sig selv er noget af en anomali, må det nok understreges, at systemet indebærer væsentlige fordele. Man må betragte dets hovedprincip som et gode, og universitetet har da også selv anvendt dette internt gennem tildeling af rammer til de enkelte hovedområder m. v.

Medens selve systemet kan accepteres, må det fremhæves, at dets praktisering endnu lader meget tilbage at ønske.

Specielt må det påpeges, at systemet ikke i sig selv hindrer en løbende dialog mellem brugerne og de bevilgende myndigheder, men at denne dialog er meget langt fra at fungere tilfredsstillende i dag, hvorfor universitetet ret ofte føler, at dets bestræbelser for på generelt plan at påvirke sin egen situation er nytteløs. Under en økonomisk styring må myndighederne være rede til at lytte til brugersynspunkter, kun derved opfattes og anvendes systemet loyalt på alle niveauer. I modsat fald risikerer man, at ordningen blot udnyttes som skinstyring og skinkontrol.

Et andet afgørende punkt i systemets praktisering er de bevilgende myndigheds egen loyalitet over for dets principper.

Rent bortset fra, at kortfristede panikindgreb altid er generende, når langsigtet planlægning er en grundpille i budgetlægningen, må såvel økonomi- og budgetministeriet som undervisningsministeriet forstå, at der ved tildeling af rammer skabes rimelige forventninger hos brugerne, som kun meget afgørende nye momenter kan ændre.

Dette gælder nok særligt den mest sårbare ramme, personalerammen. Universitetet respekterer de på forhånd tilkendegivne

begrænsninger og søger ved udnyttelse af personaletallet loyalt at dække de meget store behov med de meget knappe resourcer på forsvarlig måde, og derudover dokumenteres vore behov individuelt. Det er derfor uforståeligt og uacceptabelt, at man fra ministeriet, endog uden forhandling med os kan nægte at anerkende oprettelsen af visse, bestemt angivne stillinger.

Mismod i universitetets kompetente forsamlinger er en jævnlig foreteelse ved behandling af økonomiske spørgsmål, men den netop omtalte holdning giver følelsen af, at man ikke »oppefra« har tillid til universitetets evne til selv forsvarligt at tilpasse vore aktiviteter til de økonomiske muligheder, der gives os.

Konklusionen er herefter den, at selve budgetsystemet med sine elementer af fasthed i planlægningen og smidighed ved dens anvendelse er et fremskridt, men den nuværende praktiske håndhævelse giver anledning til megen kritik.

- b. For finansåret 1972/73 blev der ved undervisningsministeriets skrivelse af 22. juni 1971 tildelt Københavns universitet en budgetteringsramme på 359 mill. kr., hvilket betød en aktivitetsudvidelsesramme på 10,5 mill. kr. (april 1971 niveau) og 80 nye stillinger.

De givne rammer blev efter drøftelser i konsistoriums forretningsudvalg fordelt således:

	Stillinger	Beløb
Det teologiske hovedomr.	1	45.000 kr.
Det samfundsvidenskabelige hovedområde	10	525.000 kr.
Det lægevidenskabelige hovedområde	10	868.000 kr.
Det humanistiske hovedområde	46	1.340.000 kr.
Det naturvidenskabelige hovedområde	10	790.000 kr.
Institut for datalogi	2	100.000 kr.
Institut for anvendt universitetspædagogik .	1	80.000 kr.

Med indregning af stillingsudgifterne i de beløb, som blev tildelt de enkelte hovedområder m. v. samt med udligning af ho-

vedområdernes gæld fra finansåret 1971/72, hvor disse for at strække budgetteringsrammen i 1971/72 kun kunne ansætte det for dette finansår nytildelte personale på delårsbasis, fordelte konsistoriums forretningsudvalg herefter den fulde aktivitetsudvidelsesramme på de nævnte 10,5 mill. kr., og universitetet udarbejdede sit finanslovsbidrag inden for de af undervisningsministeriet meddelte rammer. I overensstemmelse med principperne for udnyttelsen af de givne delrammer besluttede de kompetente forsamlinger i de enkelte hovedområder at anvende de dem tildelte stillinger på følgende måde:

Det teologiske hovedområde:

- 1 stilling som amanuensis.

Det samfundsvidenskabelige hovedområde:

- 1 stilling som amanuensis.
- 5 stillinger som amanuensis,
- 4 stillinger som kontorfunktionær.

Det lægevidenskabelige hovedområde:

- 3 stillinger som professor,
- 3 stillinger som amanuensis,
- 4 stillinger som ikke-vidensk. medarb.

Det humanistiske hovedområde:

- 3 stillinger som professor,
- 36 stillinger som amanuensis,
- 7 stillinger som ikke-vidensk. medarb.

Det naturvidenskabelige hovedområde:

- 1 stilling som professor,
- 5 stillinger som amanuensis,
- 4 stillinger som ikke-vidensk. medarb.

Institut for datalogi:

- 1 stilling som professor,
- 1 stilling som amanuensis.

Institut for anvendt universitetspædagogik:

- 1 stilling som amanuensis.

Herefter blev de givne 80 stillinger udnyttet med 9 stillinger som professor, 52 stillinger som amanuensis og 19 stillinger som ikke-videnskabelig medarbejder, hvorved forstås kontorfunktionær, laboratoriefunk-

tionær, faguddannet og ikke-faguddannet betjent.

Universitetets stillingsforslag tilligemed forslag om oprettelse af ialt 51 lektorater, alle eksterne, blev efter gennemgang i undervisningsministeriet af dette ændret således:

- 2 stillinger som professor ændres til 2 stillinger som amanuensis,
- 2 stillinger som kontorfunktionær ved det samfundsvidenskabelige hovedområde blev ikke fremmet,
- 9 forslag om oprettelse af lektorater blev ikke fremmet.

Efter forhandlinger mellem universitetet og undervisningsministeriet opnåede universitetet, at man bevarede det ene af de to professorater, som i første omgang var konverteret til amanuensisstillinger (professorat i datalogi), hvorefter undervisningsministeriet over for budgetministeriet og lønningsrådet kunne anbefale forhandlingsresultatet.

Universitetets stillingsforslag blev herefter behandlet såvel i budgetministeriet som i lønningsrådet, og ved skrivelse af 20. april 1972 meddelte undervisningsministeriet, at man efter brevveksling med økonomi- og budgetministeriet og i overensstemmelse med en fra lønningsrådet indhentet udtalelse kunne tiltræde universitetets stillingsforslag med følgende ændringer:

- 3 stillinger som professor, alle ved det lægevidenskabelige hovedområde oprettes kun mod tilsvarende nedlæggelse af 3 stillinger som amanuensis ved samme hovedområde.
- 3 stillinger som amanuensis ved det lægevidenskabelige hovedområde blev nægtet.
- 1 stilling som amanuensis ved det teologiske hovedområde blev nægtet.
- 5 stillinger som amanuensis ved det naturvidenskabelige hovedområde blev nægtet.
- 2 stillinger som ikke-videnskabelig assi-

stent (kontorfunktionær) ved det samfundsvidenskabelige hovedområde blev nægtet.

Samtidig blev det meddelt, at økonomi- og budgetministeriet ikke kunne tiltræde oprettelsen af nye varige lektorater, og at lønningsrådet havde henstillet, at den hidtidige honorarordning blev bragt til ophør. Det forudsattes herved, at de bestående lektorhonorarer blev bibeholdt, indtil der var truffet aftale om en ny betalingsordning for deltidsansatte lektorer, samt at universitetet kunne disponere over de til de nægtede honorarer optagne pengebeløb til vederlæggelse af timelønnet undervisningsassistance.

Undervisningsministeriet har på universitetets foranledning over for økonomi- og budgetministeriet fastholdt den oprindelige indstilling fra ministeriet, hvor der var opnået enighed, men efter at der af økonomi- og budgetministeriet er etableret stillingsstop for den resterende del af finansåret 1972/73, må universitetet forvente, at den fornyede forelæggelse ikke vil blive fremmet, hvorfor man til finansåret 1973/74 har genfremsat de nægtede stillinger. Dette var muligt, fordi den for dette finansår givne personaleramme, således som den var beregnet af undervisningsministeriet, rummede mulighed herfor.

Efter at universitetet herefter havde tilpasset sine aktiviteter efter slutresultatet af finanslovens behandling i Folketinget, udsendte økonomi- og budgetministeriet et cirkulære i maj måned 1972, hvorefter ca. 100 mill. kr. af universitetets driftsbudget blev belagt med en specialbegrænsning, som gik ud på, at denne udgiftspost, uagtet hvad der af inflationsmæssige årsager faktisk måtte ske i løbet af finansåret, ikke kunne stige med mere end 5 pct. på universitetets bidrag til tillægsbevillingsloven. Med henvisning til hvad der ovenfor er anført vedrørende kortfristede indgreb skal blot anføres, at meddelelsen om dette seneste indgreb kun kom 2 måneder ind i det løbende finansår mod 6 måneder ind i finansåret 1970/71, hvor tilsvarende indgreb blev gennemført.

3. Personaleforhold

Den mest markante begivenhed i 5-året 1967-72 af betydning for den videnskabelige stab var indførelsen pr. 1. august 1972 af en *ny stillingsstruktur*. Grundlaget herfor var den betænkning, der i marts 1970 blev afgivet af det af undervisningsministeriet nedsatte stillingsstrukturudvalg, hvori dette ministerium, lønningsministeriet, rektorkollegiet, administratorudvalget, Samrådet AC og studenterne var repræsenteret. Som baggrund havde udvalget bl. a. forslag i universitetsadministrationsudvalgets betænkning II og bemærkninger til tjenestemandsløven af 1969. Udvalget havde til opgave at fremkomme med forslag til fastlæggelse af omfanget og indholdet af de videnskabelige stillinger ved universiteterne og de højere læreanstalter, herunder forslag til arbejdsbyrdens fordeling med hensyn til undervisning, herunder eksaminationsforpligtelse, forskning og deltagelse i løsning af administrative opgaver, alt under forudsætning af den interne lektorordnings bortfald.

Efter afgivelsen af stillingsstrukturbetænkningen førtes en række forhandlinger om ordningens økonomiske og stillingsmæssige konsekvenser og den 31. maj 1972 udsendte undervisningsministeriet cirkulæreskrivelse om stillingsstrukturen for det videnskabelige personale ved de fire universiteter og 6 angivne højere læreanstalter.

Hermed er skabt en ordening, der dels indeholder en ny struktur for det heltidsansatte videnskabelige personale, dels som noget nyt angiver indholdet og omfanget af disse stillinger.

Det væsentligste nye i strukturen er følgende: Opdeling i tre stillingskategorier: adjunkt, lektor og professor.

Adjunkt og lektor, der er nye stillingsbetegnelser, er bevillingsmæssigt set en helhed og betegnes amanuensisgruppen. Ansættelse som adjunkt er en tidsbegrænset prøveansættelse med henblik på lektoransættelse, normalt for fire år, maksimalt i seks år. Ansættelse som lektor er varig og betinget af, at den pågældendes kvalifika-

tioner er bedømt med positivt resultat af et fagkyndigt udvalg. Ved besættelse af professorater gennemføres en udvidelse af bedømmelseskriterierne, således at momenter som evner for vejledning, bedømmelse af andres forskning, udvikling af fagområdet og særlig indsats på højt niveau litterært, fagligt og pædagogisk indgår i det bredere bedømmelsesgrundlag.

De hidtidige advancementsstillinger som afdelingsleder, docent o. l. bortfalder. Som overgangsordning er der mulighed for indplacering af et begrænset antal tjenestemænd i disse stillinger i samme lønramme som professorer. Det gamle spørgsmål om en forbedring af ratio mellem antallet af professorater og andre lærerstillinger har været inddraget under drøftelserne af strukturen, og der er kommet det ud af det, at undervisningsministeriet har erklæret at ville stille sig positivt hertil i det omfang personale- og bevillingsmæssige rammer ikke er til hinder derfor.

Stillingerne som heltidsansat overenskomstlønnet kandidatinstruktør skal omformes til stillinger indenfor adjunkt-lektorgruppen.

Som ny stillingskategori indføres heltidsansat undervisningsassistent. Sådanne stillinger kan oprettes ved akut undervisningsbehov og forudsættes kun tidsbegrænset besat. Det må anses for tvivlsomt, om stillinger af denne art vil virke tiltrækkende på kvalificerede ansøgere.

Ved strukturordningens ikrafttræden bortfalder alle lektorhonorarer, der har været ydet til ansatte, der har deres hovedstilling ved universitetet (interne lektorer). Til denne kategori hører over halvdelen af Københavns universitets lektorer.

Andre lektorer på deltidsbasis (eksterne lektorer) bevares, men der overvejes indført et ændret aflønningssystem formentlig efter et timelønsprincip.

Med hensyn til stillingernes indhold forudsættes en total integration af den videnskabelige stab således, at alle generelt set har samme arbejdsbyrder og forpligtelser med hensyn til forskning, undervisning og administration. Dog bør det ved arbejds-

opgavernes fordeling sikres, at adjunker har mindst halvdelen af arbejdstiden til rådighed til forskning og kun undtagelsesvis deltager i eksaminer. For professorers vedkommende påhviler der disse en særlig forpligtelse til at sørge for fagets udvikling, herunder uddannelse af forskere.

For alle tre stillingsgrupper er nu fastslået en arbejdsfordelingsnorm således udtrykt at der – gældende for et større fagområde – bør tilstræbes en fordeling af den samlede arbejdstid med 45 pct. til undervisning, 45 pct. til forskning og 10 pct. til administration.

Denne procentfordeling må anses for en generel ordning indenfor et institut, centralinstitut eller anden større enhed. I hvert fald viser tidsopgørelser, at administration og mødevirksomhed beslaglægger langt udover 10 pct. af mange universitetslæreres arbejdstid, mest for de højest kvalificerede grupper, professorer og afdelingsledere, – og at det sker især på bekostning af forskningen, samt fritiden.

Man må på lokalt plan tilstræbe dels en rotationsordning, så de hårdt belastede administrationsforpligtede i perioder får kompenseret deres tabte forskningsadgang, mens andre tager hvervene på sig, dels gennem en fordeling af opgaverne efter lærergruppens medlemmers særlige interesser og anlæg.

Den gennemsnitlige årlige arbejdsforpligtelse forudsættes at være ca. 1900 effektive arbejdstimer. For et stort antal vil pligtfølelse og engagement føre til betydelige overskridelser af denne norm.

Der er fastsat overgangsbestemmelser for indplacering af videnskabelige medarbejdere ansat før 1. august 1972, der normalt sikrer dette personale mod indtægtsnedgang i forbindelse med nyordningens indførelse.

4. Bygge- og anlægsvirksomheden

I fortsættelse af dispositionsplanen er der siden maj 1972 udarbejdet en række rapporter med hovedtitlen »Udbygningsplanlægningen 1971-1977 ved Københavns Universitet«.

Rapporterne udgør en programstatus pr. maj 1972 for indre by fagene og har blandt andet til hensigt at give de udførlige dimensioneringsforudsætninger for hele udbygningsplanens iværksættelse. Blandt de vigtigste af rapporterne må nævnes bilag 5, aktivitetsdiagrammet for indre by 1972-77, der giver en oversigt over sammenhængen mellem alle de aktiviteter, der forudsættes gennemført i perioden, og rapporterne 6 og 7, som er programoplæggene for henholdsvis byggeaktiviteterne i indre by og den midlertidige udbygning på Amager. I bilagsrapport 4 gives en nærmere redegørelse for problemerne omkring tilvejebringelse af et areal til den permanente udbygning af Københavns universitet, som er den helt afgørende og fundamentale forudsætning for dispositionsplansforslaget.

På grund af bristede forudsætninger om geografisk at samle en række nært beslægtede uddannelsesinstitutioner sigtes der nu alene på et permanent udbygningsareal til universitetsformål på ca. 50 ha på et område nord for Sjællandsbroen. Med en udnyttelsesgrad på ca. 0,4 skulle der således være mulighed for at placere en bebyggelse på ca. 200.000 etagemeter.

Det kan synes overraskende, at universitetet, som forud omtalt, oprindeligt foreslog udlagt arealer på 350-500 ha til udbygning, og nu begrænser sig til 50 ha.

Ændringen beror på, at udsigterne til en omfattende centerkoncentration indenfor humanistiske og samfundsvidenskabelige emner omfattende højere og korterevarende uddannelsesinstitutioner, efterhånden fortaber sig ud i en fjernere fremtid. Universitetet må derfor begrænse sig til at tage hensyn til sine egne snævrere interesser.

I maj 1972 udsendte Københavns kommune 2. udkast til en dispositionsplan for Vestamager. Karakteristisk for denne dispositionsplan er, at spørgsmålet om universitetets permanente udbygning ikke bliver omtalt. Det i 1. udkast anviste areal til universitetsformål (på Nordamager) foreslås i 2. udkast reserveret til »senere disposition«.

Københavns universitet har derfor – i

forbindelse med fremsendelsen af rapporten vedrørende »Den permanente udbygning på Amager« – over for såvel Københavns kommune som boligministeriet, understreget, at »de overordnede planlægningsmæssige hensyn er et afgørende argument for universitetets ønske om en permanent udbygning på Amager«, hvorfor det er »af væsentlig betydning, at disse hensyn præciseres i forbindelse med en behandling af Københavns kommunes dispositionsplan for Vestamager, således at spørgsmålet om den permanente udbygning afklares i denne sammenhæng«.

5. Adgangen til universitetet

I femårsperioden 1967-1972 er den årlige *tilgang* til Københavns universitet vokset fra 3.773 studerende i 1967 til 4.026 studerende i 1972. I procent udgør væksten i tilgangen syv, jvf. tabel I. Interessant er tilgangens fordeling på de enkelte hovedområder. Stigende har tilgangen været indenfor det naturvidenskabelige hovedområde, hvor den i 1967 udgjorde 15 pct. af den totale tilgang, mens den i 1972 udgjorde 20 pct. Indenfor det humanistiske hovedområde er der tale om en vækst fra 38 til 42 pct. af den samlede tilgang og indenfor det lægevidenskabelige hovedområde er stigningen fra 15 til 18 pct. af den samlede tilgang. Det teologiske hovedområde tegner sig gennem hele perioden for mellem 1 og 2 procent af den totale tilgang, og det samfundsvidenskabelige hovedområde svinger mellem 18, 19 og 20 pct. i de fem år. Slørende i billedet er det forhold, at man ved filosofikums afskaffelse som obligatorisk disciplin i 1971 afskaffede muligheden for at blive immatrikuleret med »studiefag ikke valgt«. I 1967-1970 tegnede omkring 10-12 pct. af de nyimmatrikulerede sig til denne gruppe. Afskaffelsen af filosofikum i 1970 betød en tydelig større tilgang til studier under det humanistiske hovedområde, medens de studerende, der tidligere havde valgt denne immatrikulationsform, også syntes at være gået til en række andre hovedområder – specielt de naturvidenskabelige.

I den samlede tilgang sker et markant fald i 1972, som ikke kan forklares ved en mindre studenterproduktion, således som tilfældet delvis var i 1969. Derimod må årsagen til 1972-nedgangen i nyimmatri-

kulerede dels søges i oprettelsen af Roskilde Universitetscenter, dels dårligere økonomiske konjunkturer og stigende vanskeligheder med at finde beskæftigelse indenfor traditionelle universitetsuddannelser.

Tilgang pr. oktober ..	1972	1971	1970	1969	1968	1967	Tilgang i procent					
							1972	1971	1970	1969	1968	1967
Det teologiske hovedområde	67	58	45	39	44	63	2	1	1	1	1	2
Det samfundsvidenskabelige hovedområde	719	864	783	757	759	724	18	19	18	20	19	19
Det lægevidenskabelige hovedområde .	708	715	598	580	607	550	18	16	14	15	15	15
Det humanistiske hovedområde	1.714	1.983	1.838	1.500	1.491	1.422	42	45	42	39	38	38
Det naturvidenskabelige hovedområde .	818	814	664	573	571	554	20	18	15	15	14	15
Ej valgt	0	2	444	425	479	460	0	0	10	10	12	12
Universitetet ialt	4.026	4.436	4.372	3.874	3.951	3.773						

Vækst 1967-1972, 7 pct.

Der har gennem årene udviklet sig en temmelig fast praksis i behandlingen af *dispensationssager*.

Den liberaliseringstendens, som har ligget latent, har fået lovmæssigt udtryk i bekendtgørelse om adgang til studierne på Københavns, Århus og Odense universiteter af 28. juni 1972, som ophæver den tidligere anordning.

Hermed blev de direkte adgangsgivende eksaminer for Københavns universitets vedkommende udvidet med Højere Forberedelseksamen og Højere Handelseksamen.

Bekendtgørelsen indeholder også en dispensationsparagraf, hvorefter konsistorium efter ansøgning kan give særlig tilladelse til umiddelbar adgang på andet grundlag end de adgangsgivende eksaminer, samt adgang til studierne på betingelse af forudgående prøver.

Bekendtgørelsen pålægger endvidere universiteterne i fællesskab at udarbejde og offentliggøre en vejledning om praksis ved behandling af ansøgninger om adgang ved særlig tilladelse samt generelle kriterier herfor.

I henhold hertil og til en skrivelse fra undervisningsministeriet af 8. maj 1972, hvori universiteterne opfordres til at nedsætte et fællesudvalg med henblik på at udarbejde regler for de i bekendtgørelsen omtalte supplerende prøver, vejledning samt indstilling om en liberalisering af betingelserne for adgangen til universitetsstudier, har det af universiteterne nedsatte fællesudvalg under formandsskab af professor, dr. jur. Erik Siesby, der tillige er formand for et af konsistorium i juni 1971 nedsat immatrikulationsudvalg, udarbejdet nævnte regler, vejledning og indstilling, som efter behandling i konsistorium for hvert universitet vil blive indsendt til undervisningsministeriet. Fællesudvalgets arbejde har for en stor del været baseret på de resultater og forslag, universitetets immatrikulationsudvalg er fremkommet med. Det konkrete resultat af udvalgets arbejde vil være en formalisering af normalt adgangsgivende uddannelseskombinationer til nærmere angivne studier samt en fortsat dispensationsmulighed på andre grundlag. Det er tanken, at vejledningen om det liberaliserede adgangsgrundlag, når omstæn-

dighederne tilsiger det, skal kunne revideres og udvides.

Der vil således være tre adgangskanaler til universitetet:

1. De direkte adgangsgivende eksaminer og uddannelser til samtlige studier.
2. De uddannelseskombinationer, der normalt giver adgang til nærmere angivne studier, der tænkes administrativt behandlet af dispensationskontoret.
3. Dispensation på særligt grundlag, der behandles i dispensationsudvalget, som fremover forventes sammensat af to universitetslærere og to studenterrepræsentanter.

I forbindelse med den udvidede adgang til universitetsstudier er det vigtigt at understrege, at uanset ad hvilken vej man når ind i universitetet, så må der være et vist fælles kriterium for alle, og det består *både* i nødvendige forkundskaber i det fag, man vil følge, og i en bredere viden end selve faget, en viden, som giver mulighed for at sætte det snævre område ind i en almen sammenhæng. Dette kriterium tilsigter at modvirke snæver faglig specialisering af den akademiske arbejdskraft, og det er ikke mindst vigtigt at fastholde det i en periode, hvor der er tiltagende tendens til uddannelse og forskning på tværs af fag indenfor og imellem de forskellige hovedområder.

Antallet af dispensationssager i årene 1967-72 (september):

	Bevilget	Ikke bevilget	Betinget bevilget	Total
1967/68	32	36		68
1969	63	20		83
1970	156	54		210
1971	183	138		321
1972	124	73	114	311

b. Både i anordning af 5. maj 1967 og i bekendtgørelsen af 28. juni 1972 er der adgang for studerende med en eksamen aflagt i et fremmed land, med hvilket Danmark har truffet aftale om gensidig anerkendelse af adgangsbeviser, som giver adgang til studier på en højere uddannelsesinstitution i det pågældende land. Disse lande indbefatter de nordiske lande samt lande, der er medlemmer af Europarådet.

Studerende fra disse lande bliver således indskrevet uden videre ved Københavns universitet, for ikke-nordiske studenter på betingelse af, at de inden den første universitetseksamen består en prøve i dansk, dog således, at adgangen, hvis undervisningskapaciteten gør det påkrævet, kan begrænses til ikke at omfatte alle studier. I mange år har denne begrænsningsmulighed været anvendt overfor det lægevidenskabelige studium.

Studerer fra andre lande har haft mu-

lighed for at søge adgang på grundlag af en dispensation, som almindeligvis er givet, såfremt de har bestået en eksamen, der kan ligestilles med en dansk studentereksamen, eller hvis de har studeret ved et universitet i hjemlandet og på betingelse af, at de inden immatrikulationen har bestået en elementær danskprøve. I visse tilfælde har man endvidere krævet tillægsprøver i studierelevante fag.

I bekendtgørelse om *gymnasiale suppleringskursus* af 5. april 1972 henlægges fra 1972 undervisning og prøver i fag, der kan indgå i studentereksamen eller Højere forberedelseksamen, og som kræves for at påbegynde eller fortsætte en universitetsuddannelse under direktoratet for gymnasieskolerne og højere forberedelseksamen. For universitetets vedkommende drejer disse kurser sig hovedsageligt om fysik og kemi for lægevidenskabelige og naturvidenskabelige studerende, fremmedsprog

og klassiske sprog for studerende under det humanistiske og teologiske hovedområde samt tillægsprøver for ansøgere, hvis dispensation til universitetsstudier er betinget af forudgående prøver i enkelte fag.

Da ordningen, der administreres af det gymnasiale suppleringskursus på D.t.H., først trådte i kraft i forsommeren 1972, er deres betydning for universitetet endnu uopklaret, men spørgsmålet om kursens tilrettelæggelse og placering til næste år forventes taget op til drøftelse i nær fremtid.

6. Undervisnings- og eksamensforhold

I de senere år har man med større og større interesse drøftet problemerne i forbindelse med de såkaldte *basisuddannelser*. Disse drøftelser har nu taget en fastere form, da Roskilde universitetscenter fra 1. september d. å. har indført basisuddannelser. Inden for det lægevidenskabelige fakultetsråd har man nedsat et udvalg til drøftelse af den biologiske basisuddannelse, men drøftelserne er endnu i et uafklaret stadium. Inden for det humanistiske hovedområde har man nedsat en arbejdsgruppe, her til drøftelse af mulige basisuddannelser inden for de humanistiske fag. Drøftelserne vedrørende samfundsvidenskabelig basisuddannelse er nået længst, uden dog at kunne siges at være nået til nogen endelig afklaring. Under planlægningsrådet er der således nedsat et udvalg (SAMBA-udvalget) til udredelse af disse problemer. Dette udvalg er fremkommet med et forslag til generel bekendtgørelse om samfundsvidenskabelig basisuddannelse. Et af konsistorium under 20. oktober 1971 nedsat udvalg med repræsentanter fra det samfundsvidenskabelige hovedområde og implicerede fag indenfor det humanistiske hovedområde, såvel lærerrepræsentanter som studenterrepræsentanter og med professor Mogens Blegvad som formand, har sammen med de berørte hovedområder udtalt sig om dette forslag. Der har fra alle parter været udtrykt stor interesse for forslaget, men det kan ikke skjules, at der samtidig har rejst sig stærke kritiske røster over for det.

For på effektiv måde at skabe klarhed over disse for vor fremtidige tilrettelægning af universitetsstudierne så afgørende problemer har konsistoriums budget- og forretningsudvalg den 25. oktober 1972 nedsat et koordinationsudvalg bestående af 3 medlemmer fra Blegvad-udvalget, 3 medlemmer fra arbejdsgruppen vedrørende de humanistiske basisuddannelser, 3 medlemmer fra det under det lægevidenskabelige fakultetsråd nedsatte udvalg vedrørende den biologiske basisuddannelse samt 3 medlemmer fra det samfundsvidenskabelige hovedområde og 3 medlemmer fra det naturvidenskabelige hovedområde. Af de eksisterende udvalg og arbejdsgruppen udpeges formand og næstformand til medlemmer af koordinationsudvalg, idet dog altid det ene af de 3 medlemmer skal være en student.

7. Forskning

Forskningens Fællesudvalg (FFU) nedsatte i september 1970 et udvalg, der skulle fremkomme med en redegørelse vedrørende erhvervsmæssig udnyttelse af offentlige institutioners forskningsresultater. Udvalgets formand blev direktør, dr. techn. N. E. Holmblad. De øvrige medlemmer var direktør, dr. techn. H. Brünniche-Olsen, professor, dr. jur. Mogens Koktvedgaard og professor, dr. techn. Niels I. Meyer.

I december 1971 afgav udvalget rapport til Forskningens Fællesudvalg, der derpå drøftede den og den række af problemer, dette problemkompleks rejser. I august 1972 forelagdes FFU's bemærkninger og rapporten til udtalelse for universitetet, hvor sagen blev gjort til genstand for en foreløbig behandling i konsistoriums møde den 13. september d. å.

Resultatet af denne drøftelse blev, at konsistorium besluttede at nedsætte et udvalg bestående af 10 repræsentanter for hovedområderne (2 for hvert hovedområde), 4 repræsentanter for studenterorganisationerne og 1 repræsentant for administrationen. Udvalgets opgave er til konsistorium at afgive indstilling om en udtalelse fra Københavns universitet i anled-

Rektorskiftet på Københavns universitet.

ning af den af FFU under 3. juli 1972 til Undervisningsministeriet afgivne indstilling til rapporten af december 1971.

Hovedområderne og studenterorganisationerne har endnu ikke udpeget medlemmer til dette udvalg.

8. Rejsestipendier

På finansloven er der optaget bevillinger såvel til universitetslærernes som unge videnskabsmænds rejseunderstøttelser. Disse bevillinger udgjorde for universitetslærernes vedkommende i 1967/68 et beløb af 40.000,00 kr. og for de unge videnskabsmænds vedkommende 75.000,00 kr., begge beløb dog med tillæg af det midlertidige tillæg. Pr. 1. april 1972 udgør beløbene

henholdsvis 65.000,00 kr. og 128.000,00 kr., stadig med et tillæg af det midlertidige tillæg. Som det vil ses, er det lykkedes at få grundbeløbene forhøjet i beskedent omfang, men det skal dog straks nævnes, at man på grund af universitetets betrængte økonomiske situation fra 1. april 1973 helt har måttet lade disse bevillinger bortfalde, hvilket betyder en alvorlig svækkelse af forskernes internationale kontakter, som i vor tid er så påkrævet som nogensinde før.

Bevillingen til dækning af udgifter ved deltagelse i oversøiske kongresser har det også været muligt at forøge i beskedent omfang; den udgjorde oprindeligt 75.000,00 kr., men er nu oppe på et beløb af 175.000,00 kr. Denne bevilling forvaltes af rektorkollegiet og fordeles mellem samtlige højere læreanstalter.

9. Studenter sociale forhold m. v.

Med henblik på planlægningen af en videre udbygning af studenterkantinerne har konsistoriums planlægningsudvalg den 15. juni 1972 nedsat et udvalg, primært med det formål at få tilvejebragt en samlet vurdering af behovet for kantinepladser i den indre by.

Blandt andet som følge af de studerendes forringede økonomiske vilkår er universitetets spisestuer nu ude i store økonomiske vanskeligheder. Et udvalg, der er nedsat under konsistoriums budget- og forret-

ningsudvalg er fremkommet med forslag til en ny struktur for universitetskantinerne m. v. Forslaget, som er tiltrådt af konsistorium, går ud på at ophæve den selvejende institution og henføre kantinerne under konsistorium, hvorved der skulle være mulighed for universitetet at opnå tilskud til driften.

Iøvrigt henvises til særnummer af »Meddelelser fra Københavns Universitet« nr. 43/1972.

Mogens Fog.